

**המכללה האקדמית נתניה
ביה"ס למשפטים**

**משפט חוקתי
ד"ר שוקי שגב
תשס"ט, מועד א', התכנית למנהלים**

הוראות:

א. משך הבחינה שלוש שעות. לא תינתן כל הארכת זמן. נא תכננו את מסגרת הזמן שלכם בהתאם.

ב. ספרים סגורים – מותר להכניס דף עזר בגודל 4A שהוכן על ידי הסטודנט/ית.
ג. יש לכתוב את התשובות על צידו האחד של הדף. כתיבה מעבר למקום המוקצב לא תיבדק.

ענו על שלוש השאלות הבאות (15 נק' לשאלה – מקסימום שני עמודים לשאלה)

1. בע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי כתב השופט יצחק זמיר: המהפיכה החוקתית לא התחוללה עכשיו, כשנחקקו חוקי-היסוד בדבר זכויות האדם. היא התחילה לפני שנות דור, בפרשת ברגמן נ' שר האוצר (בג"צ 98/69, פ"ד כג(1) 693). כידוע, בפרשת ברגמן נקבע לראשונה כי הכנסת יכולה לכבול את עצמה על ידי הוראה משוריינת בחוק-יסוד וכי בית המשפט מוסמך לפסול חוק רגיל הנוגד הוראה כזאת. פסק הדין של השופט לנדוי בפרשה זאת חולל מהפיכה כיוון שנחת על הקהילה המשפטית בהפתעה מוחלטת ושינה סדרי בראשית: הוא הפך על פיה את התפיסה שהיתה עד אז בבחינת מושכלות ראשונים בדבר מעמד הכנסת, מעמד בית המשפט והיחס ביניהם. בית המשפט לא נזקק לתיאוריה כדי לחולל את המהפיכה. להיפך, הוא נמנע בכוונה מן הדיון ב"שאלות חוקתיות נכבדות מאד, בדבר מעמדם של חוקי היסוד ובדבר שפיטותה בפני בית משפט זה של השאלה אם קיימה הכנסת הלכה למעשה הגבלה שהטילה על עצמה" (שם, בעמ' 696). ובכל זאת המהפיכה הצליחה. הסבירו את עמדתו וחוו דעתכם האם ועד כמה ההחלטה בעניין בנק המזרחי היא פועל יוצא של ההחלטה בעניין ברגמן.

2. בתגובה להחלטה בעניין זיו נ' גוברניק פרופ' פנינה להב כתבה:

"פסק-הדין [בעניין זיו] נאמן לתפישה פוזיטיביסטית שהגביהה חומה בין משפט לפוליטיקה והקרין פורמליזם, שנועד להשבית ציפיות שבית המשפט ישתתף בדיאלוג על מערכת הערכים של המדינה החדשה. פסק-הדין האמריקאי הנודע *Marbury v. Madison*, שבו הכריז בית-המשפט העליון הפדרלי כי יש לו סמכות לבטל חוק המפר את החוקה, הבחין בין רצון העם לרצון המחוקק וקבע כי רק החוקה משקפת נאמנה את רצון העם וכופפת את המחוקק לרצונו של זה. בעניין זיו נ' גוברניק סירב בית המשפט העליון של ישראל ללכת בדרך זו וקבע כי רק הכנסת מוסמכת לתרגם את רצון העם. היתה זו תפיסה רובית של הדמוקרטיה שהעניקה כוחות עצומים למחוקק. היא פתחה את השער לאפשרות שהכנסת תגביל, תשעה או תבטל זכויות בלא כל מנגנון של ריסון או איזון מלבד סערה ציבורית לחולל זאת."

הסבירו את דבריה וחוו דעתכם כיצד היא משפיעה על הויכוח החוקתי בדבר נחיצותה של חוקה והדרך לקבלתה.

3. מהי פסקת הגבלה שיפוטית? מהו מקורה? מדוע היא נדרשת?

4. בארו את חמשת המושגים הבאים (3 נק' למושג - מקסימום שש שורות למושג)
- א. פרמידת הנורמות.
  - ב. עניין נגב.
  - ג. חוק יסוד: ירושלים.
  - ד. עניין מיטראל נ' כנסת ישראל.
  - ה. מידתיות.

6. אירוע (40 נק' - מקסימום שני עמודים)

ח"כ נגב גליל יזם הצעת חוק איסור שימוש בשקיות ניילון, התשס"ט–2009. תכליתה של הצעה זו, "על אף האמור בכל דין", היא למנוע ייבוא, ייצור, מכירה ושימוש בשקיות ניילון. כמו כן מטרת הצעת החוק היא מתן הכרה משפטית לעיקרון כי שימוש בשקיות ניילון מזהם את הסביבה וכי שמירה על איכות הסביבה מחייבת שימוש בשקיות נייר. לאחר דיון סוער במליאה, נחקקה ההצעה בשלוש קריאות.

רונן, בעל מפעל לייצור שקיות ניילון, פונה אליך לקבלת ייעוץ משפטי לגבי הסוגיות החוקתיות המתעוררות.

בהצלחה!!!

